

УДК 338.242.021

Поліщук А. О.

аспірант

Житомирський національний агроекологічний університет

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ ПРОЖИТКОВОГО МІНІМУМУ У США ТА УКРАЇНІ

У статті розглянуто механізм формування прожиткового мінімуму, як одного з основних показників рівня життя населення та важелів державного впливу на рівень оплати праці. Досліджено невідповідність між показниками для розрахунків споживчого кошика і відповідно індексу споживчих цін та прожиткового мінімуму. Здійснено порівняльний аналіз механізму формування прожиткового мінімуму у США та Україні. Вказано на необхідність змін в методиці визначення прожиткового мінімуму та його вмісті з врахуванням досвіду розвинутих країн.

Ключові слова: прожитковий мінімум, індекс споживчих цін, споживчий кошик, бюджет Геллера, споживчий бюджет

Постановка проблеми. Політика регулювання доходів населення є однією з найважливіших функцій держави, успішна реалізація якої є необхідною умовою стимулювання економічного розвитку країни. Одним з інструментів прямого директивного регулювання оплати праці, як найвагомійшої частини доходів населення, є законодавче встановлення мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму. Саме тому ефективність політики регулювання доходів прямо пов'язана з достатністю оплати праці населення, задоволення його потреб та мотивації до праці. Проте сьогодні існує ситуація неадекватності життєвим реаліям розрахунку прожиткового мінімуму, який базується на споживчому наборі, що складається з застарілих або необґрунтованих норм споживання, які до того ж не враховують зміни цін. Тому доцільним є вивчення зарубіжного досвіду,

особливо законів та інших нормативних актів з метою раціоналізації методики розрахунку прожиткового мінімуму.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематиці дослідження механізму формування та сутності прожиткового мінімуму, як базового соціального стандарту, присвятили свої праці такі вчені-економісти як О. Пищуліна, С. Галаненко, С. Бурлуцький, В. Столяров, С. Мірошніченко, А. Колосок, Т. Кір'ян, Н. Савченко, М. Шаповал. Проте, незважаючи на всю важливість проведених досліджень, досі використовується необґрунтована, необ'єктивна та нераціональна методика розрахунку прожиткового мінімуму, що негативно позначається на доходах населення, продуктивності його праці і якості життя та формує недостовірну картину стосовно рівня бідності на Україні. Також досі відсутній аналіз нормативних першоджерел, що регулюють формування прожиткового мінімуму в інших країнах. Це стримує адаптацію зарубіжного досвіду в умовах української економіки та удосконалення методики розрахунку прожиткового мінімуму на Україні і в свою чергу не дозволяє проводити ефективну політику регулювання доходів населення та негативно позначається на розвитку економіки країни.

Метою дослідження є аналіз нормативного регулювання механізму формування прожиткового мінімуму в Україні, наявних суперечностей при його розрахунку, процесу формування прожиткового мінімуму в США, що дасть змогу раціоналізувати та наблизити до сучасних реалій методологію розрахунку прожиткового мінімуму, і відповідно збільшити доходи населення, посилити мотивацію працівників підприємств, стимулювати економічне та технологічне зростання економіки України

Виклад основного матеріалу. Згідно з визначенням, наведеним у статті 1 закону України «Про прожитковий мінімум», прожитковий мінімум – вартісна величина достатнього для забезпечення нормального функціонування організму людини, збереження його здоров'я набору продуктів харчування, а також мінімального набору непродовольчих товарів (далі – набір непродовольчих товарів) та мінімального набору послуг (далі –

набір послуг), необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості [5].

Механізм формування прожиткового мінімуму заснований на положеннях Законів України “Про прожитковий мінімум” (Закон від 15.07.1999 № 966-XIV у редакції від 22.05.2008), “Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії” (Закон від 05.10.2000 № 2017-III у редакції від 07.04.2012), Постанови Кабінету Міністрів “Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення” (Постанова від 14.04.2000 № 656), Наказу Міністерства праці та соціальної політики, Міністерства економіки, Державного комітету статистики “Про затвердження Методики визначення прожиткового мінімуму на одну особу та для осіб, які відносяться до основних соціальних і демографічних груп населення” (Наказ, Методика від 17.05.2000 № 109/95/157 у редакції від 01.11.2005).

В Україні прожитковий мінімум визначається нормативним методом у розрахунку на місяць на одну особу. Також, прожитковий мінімум визначається залежно від вікового критерію та залежно від соціальної та демографічної групи осіб: для дітей віком до 6 років; для дітей віком від 6 до 18 років; для працездатних осіб; для осіб, які втратили працездатність.

Розмір прожиткового мінімуму обраховується, виходячи з вартості споживчого набору, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 656 від 14.04.2000 “Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення”.

Основою розрахунку прожиткового мінімуму для основних соціальних і демографічних груп населення є мінімальний споживчий кошик, головну частину якого складає набір продуктів харчування в розрахунку на одну особу на місяць. При формуванні мінімального набору продуктів харчування враховується їх хімічний склад та енергетична цінність, а також норми фізіологічних потреб, рекомендовані ВООЗ. Цей набір розрахований на

основі норм споживання продуктів харчування для різних категорій населення, розроблених науково–дослідним інститутом харчування МОЗ України на підґрунті методичних розробок щодо фізіологічних потреб, здійснених Ленінградським інститутом гігієни праці ще 1990 року [1].

Склад споживчого кошика України був затверджений у 1992 році й відтоді суттєво не переглядався. Цілком очевидно, що методика визначення споживчого кошика застаріла. Чимало експертів причину недостатнього рівня прожиткового мінімуму вбачають у тому, що теперішні його розрахунки здійснювалися відповідно до Методики визначення прожиткового мінімуму на одну особу та для осіб, які належать до основних соціальних і демографічних груп населення, затвердженої Наказом Мінпраці, Мінекономіки та Держкомстату України (№ 109/95/157 від 17.05.2000 р.), виходячи з наборів продуктів харчування, мінімальних наборів непродовольчих товарів та послуг, затверджених Постановою Кабінету Міністрів № 656 від 14 квітня 2000 року. Згідно із Законом України «Про прожитковий мінімум» набори продуктів харчування, непродовольчих товарів та послуг для основних соціальних і демографічних груп населення мають переглядатися не рідше одного разу на п'ять років. У липні 2006 року Кабмін відклав затвердження нового набору продуктів, товарів і послуг для споживчого кошика до встановлення методики визначення вартості такого кошика. (І це при тому, що Верховна Рада тричі на рік встановлює прожитковий мінімум для працюючих та пенсіонерів). Таким чином, набір продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг, що складає теперішній споживчий кошик, можна вважати нелегітимним [1].

Перегляди споживчого набору товарів (послуг), представлених для розрахунку індексу споживчих цін, останній раз мали місце у 2012 році (був розширений до 335 найменувань) [8], причому тільки внаслідок останнього перегляду товарів та послуг у споживчому кошику з'явилися послуги мобільного зв'язку, кабельного телебачення, Інтернету тощо. Це призводить до того, що структура споживання, що відображається в індексі інфляції, не

встигає за змінами уявлень про мінімально необхідні стандарти витрат на життя. Динаміка прожиткового мінімуму та індексу споживчих цін за 2000-2011 роки наведена в таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка прожиткового мінімуму та індексу споживчих цін за 2000–2011 роки

Період	Прожитковий мінімум (в гривнях) Загальний показник	Відхилення до попереднього року, %	Індекс споживчих цін
2011	953,00	8,9	108,0
2010	875,00	24,8	109,4
2009	701,00	12,0	115,9
2008	626,00	17,7	125,2
2007	532,00	12,7	112,8
2006	472,00	11,6	109,1
2005	423,00	16,8	113,5
2004	362,23	5,9	109,0
2003	342,00	0	105,2
2002	342,00	9,9	100,8
2001	311,30	15,3	112,0
2000	270,10	-	128,2

Джерело: за даними Державного комітету статистики України [8].

Аналіз динаміки прожиткового мінімуму продемонстрував, що його абсолютна величина за період 2000–2011 рр. постійно збільшувалася. У той же час, незважаючи на постійне збільшення прожиткового мінімуму у більшості періодів темп приросту індексу споживчих цін або перевищував, або незначно поступався темпу приросту прожиткового мінімуму. Також варто враховувати, що набір товарів та послуг, для розрахунку індексу споживчих цін не відповідає набору, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів № 656 від 14 квітня 2000 року. Тому споживчий кошик, який визначає прожитковий мінімум, не потрібно плутати із споживчим набором, завдяки якому вимірюється інфляція (він є значно ширшим). Звідси, просте співставлення темпів зростання прожиткового мінімуму та індексом споживчих цін (далі – ІСЦ) не є повністю об’єктивним. Хоча і воно показує, що частіше всього ІСЦ зростає швидше, ніж прожитковий мінімум. Реальне

зростання індексу споживчих цін у порівнянні зі зростанням прожиткового мінімуму буде ще вищим.

Споживчий кошик – набір товарів, що характеризує типовий рівень і структуру місячного (річного) споживання людини або сім'ї. Використовується для розрахунку мінімального споживчого бюджету (прожиткового мінімуму), виходячи із вартості споживчого кошика у діючих цінах. Застосовується як база для порівняння розрахункових і реальних рівнів споживання.

На основі даних по споживчому кошику та споживчому бюджеті розраховуються такі показники, як мінімальна зарплата і мінімальні пенсії. Поняття споживчого кошика існує у багатьох країнах світу. Проте ці “кошики” мають певні національні особливості: споживчий кошик американця нараховує 300 продуктів, товарів і послуг, француза – 250, англійця – 350, німця – 475. Український споживчий кошик нещодавно був розширений до 297 найменувань продуктів [3].

При цьому абсолютно не ясно, яким чином при розширенні споживчого кошику з 61 до 297 найменувань прожитковий мінімум зріс на 9%. У зв'язку з цим вважаємо за доцільне зробити прозорими як методику розрахунку, так і вихідні дані для розрахунку прожиткового мінімуму. Така прозорість дозволить набагато глибше дослідити діючу методику визначення прожиткового мінімуму та розробити механізм її вдосконалення у зв'язку зі зміною соціально-економічних умов всередині країні та необхідності переходу до міжнародних соціальних стандартів. Враховуючи курс України на євроінтеграцію, останнє є особливо важливим.

Раціональний споживчий бюджет відображає споживання товарів і послуг, забезпеченість предметами культурно-побутового та господарського призначення у відповідності до науково-обґрунтованих норм та нормативів задоволення раціональних потреб людини. Такою може бути наступна структура: продукти харчування не повинні перевищувати 30%, непродовольчі товари 47% (із них тканини, одяг, взуття 20%; меблі, предмети

культури і побуту 18%; інші товари 9%) і всі послуги 23%. Фактична структура споживання населення України далека від раціональної [10].

Прожитковий мінімум у США представлений погодинною ставкою, яку особа повинна заробляти, щоб утримувати свою сім'ю, якщо ця особа є єдиним утримувачем і працює повний робочий день (2080 годин на рік). Мінімальна заробітна плата є однаковою для всіх громадян, незалежно від кількості членів сім'ї. В американській статистиці, як правило, використовується річна заробітна плата у якості річного доходу. Для порівняння ми розрахували погодинну заробітну плату.

Таблиця 2

Погодинна ставка прожиткового мінімуму у 2011 році, що діяла в окрузі Колумбія

Погодинна заробітна плата	Одна доросла особа	Одна доросла особа, одна дитина	Дві дорослі особи	Дві дорослі особи, одна дитина	Дві дорослі особи, дві дитини
Прожитковий мінімум	\$11.92	\$19.98	\$16.41	\$24.48	\$30.76
Заробітна плата, що відповідає межі бідності	\$5.04	\$6.68	\$6.49	\$7.81	\$9.83
Мінімальна заробітна плата	\$7.55	\$7.55	\$7.55	\$7.55	\$7.55

Джерело: за даними Університету штату Пенсільванія [11].

З даних таблиці видно, що прожитковий мінімум на відміну від заробітної плати сильно залежить від кількості та віку членів сім'ї. Звісно, роботодавці не сплачують працівникам більшу заробітну плату лише на підставі кількості та віку членів родини. Можна помітити, що у США прожитковий мінімум перевищує мінімальну заробітну плату. У США особливе місце серед споживчих бюджетів займає бюджет Геллера, що характеризує «загальноприйнятий рівень життя», заснований на наборі тих товарів і послуг, які громадська думка вважає в даний час необхідними для здорового і досить комфортного життя. Бюджет Геллера – один із найвідоміших бюджетів споживання, що використовується у США для оцінки вартості життя. Являє собою бюджет середньостатистичної сім'ї з 4-х

осіб (чоловік, дружина, син 13 років, донька 8 років), яка споживає типовий набір товарів і послуг, кількість і якість яких стандартна, а вартість обчислюється в ринкових цінах поточного року. Бюджет Геллера – найбільш наближений показник вартості робочої сили [2].

Тому розміри цього бюджету істотно перевищують середній рівень споживання у країні. З цієї причини прожитковий мінімум в США не є таким обов'язковим показником як мінімальна заробітна плата. Проте існують виключення. Згідно з законодавством США (The Living Wage Act of 2006 is Title I of the “Way to Work Amendment Act of 2006”, D.C. Law 16-118 (D.C. Official Code §2-220.01 to .11), державні підрядники та/або одержувачі державної допомоги (субсидій, грантів, кредитів) у сумі 100000 доларів або більше сплачують працівникам, що виконують послуги за договорами не менше, ніж нинішній прожитковий мінімум, тобто у розмірі 12,50 доларів на годину встановлений 1 січня 2010 року [6]. Структура витрат для розрахунку прожиткового мінімуму наведена в таблиці 3.

Таблиця 3

Розрахунок суми прожиткового мінімуму на прикладі округу Колумбія

Середньомісячні витрати	Одна доросла особа	Одна доросла особа, одна дитина	Дві дорослі особи	Дві дорослі особи, одна дитина	Дві дорослі особи, дві дитини
Продукти харчування	\$232	\$378	\$448	\$594	\$740
Витрати по догляду за дитиною	\$0	\$572	\$0	\$572	\$1,012
Медичне обслуговування	\$76	\$151	\$152	\$227	\$302
Витрати на утримання житла	\$1,168	\$1,324	\$1,168	\$1,324	\$1,324
Витрати на транспорт	\$232	\$397	\$464	\$629	\$794
Інші витрати	\$188	\$369	\$376	\$557	\$738
Середньомісячний дохід після оподаткування	\$1,896	\$3,191	\$2,608	\$3,903	\$4,910
Сума річного доходу після оподаткування	\$22,752	\$38,292	\$31,296	\$46,836	\$58,925
Сума річних податків	\$2,035	\$3,257	\$2,844	\$4,081	\$5,050
Сума річного доходу до оподаткування	\$24,787	\$41,549	\$34,140	\$50,917	\$63,976

Джерело: за даними Університету штату Пенсільванія [11].

Ці цифри показують окремі видатки, які пішли на оцінку прожиткового мінімуму. Їх значення залежить від розміру сім'ї, складу і поточного місця проживання. Взагалі за даними таблиці можна побачити, що витрати на продукти харчування складають 12–17% від прожиткового мінімуму. Навіть якщо співставимо місячну величину мінімальної заробітної плати ($2080 * 7,25 / 12 = 1256,67$ доларів) з величиною витрат на продукти харчування з таблиці, то побачимо, що вони складають лише 18,30%. Тобто навіть при отриманні мінімальної заробітної плати споживчий бюджет цілком знаходиться у межах раціонального споживчого бюджету.

Середня заробітна плата у США за даними Університету штату Пенсільванія, варіюється залежно від спеціальності у межах від 10,25 доларів (обслуговуючий персонал) до 53,29 (менеджмент компаній). За даними Бюро трудової статистики США, медіанна погодинна заробітна плата складає 16,57 доларів, середня погодинна заробітна плата складає 21,74 доларів, річна середня заробітна плата складає 45230 доларів [4].

Федеральна ставка мінімальної заробітної плати згідно американського законодавства (Fair Labor Standards Act [7] і Fair Minimum Wage Act of 2007 [12]) складає 7,25 доларів за годину згідно тому 29 Кодексу Сполучених Штатів Америки (United States Code) глави 8 “Справедливі стандарти праці” (Fair Labor Standards) параграфу 206. Мінімальна заробітна плата коливається від 5,15 доларів за годину у штатах Джорджія і Вайомінг до 9,04 доларів за годину у штаті Вашингтон. Деякі штати (Алабама, Луїзіана, Міссісіпі, Південна Кароліна, Теннессі) використовують федеральну ставку мінімальної заробітної плати [7].

Основними відмінностями у методиці розрахунку прожиткового мінімуму в Україні та США є неврахування податків (зокрема ПДФО, також варто додати, що у США відсутня федеральна ставка ПДВ, замість неї використовується податок від продажу (Sales taxes), його ставка коливається залежно від штату на рівні від 0 до 7,3%) при розрахунку прожиткового мінімуму, непрозорість, неможливість перевірки розрахунку прожиткового

мінімуму. Список товарів і послуг, на якому базується методика розрахунку прожиткового мінімуму, встановлюється Кабінетом Міністрів України нормативним шляхом, на який громадська думка вплинути не може.

На сьогоднішньому етапі соціально-економічного розвитку в Україні питома вага вартості продуктів харчування у структурі прожиткового мінімуму складає приблизно 60% (проти 20% у США).

Динаміка децильного розподілу витрат на продукти харчування наведена у таблиці 4.

Таблиця 4

Динаміка децильного розподілу витрат на продукти харчування в Україні за 2002–2008 рр., %

Децильний розподіл	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Перший	71,5	70,9	70,5	71,1	70,1	67,3	67,1
Другий	67,4	68,8	67,0	68,7	66,6	63,4	61,7
Третій	65,1	66,2	65,4	65,9	63,2	60,3	59,5
Четвертий	64,5	64,7	64,0	63,6	61,7	58,1	57,6
П'ятий	64,1	63,6	63,0	61,8	60,6	56,6	56,7
Шостий	63,1	62,4	61,0	59,9	58,2	56,1	54,9
Сьомий	61,2	62,2	60,7	59,6	56,1	52,6	52,7
Восьмий	60,4	59,4	58,7	58,2	53,6	52,8	50,2
Дев'ятий	56,9	57,3	57,1	55,2	52,2	49,0	48,3
Десятий	50,9	48,8	47,6	46,4	40,7	41,2	36,4
Україна	60,2	59,8	59,0	58,2	54,8	52,9	50,8

Джерело: за даними Державного комітету статистики України [8].

Аналіз таблиці показує, що витрати на харчування в цілому по Україні з 2002 року по 2008 рік знизились з 60,2% до 50,8%, але варто враховувати, що існують значні відмінності між різними децильними групами (67,1% і 50,8%). Проте, незважаючи на деяке покращення, даний показник знаходиться за межами раціонального споживчого бюджету. Таким чином, враховуючи структуру витрат населення України, в тому числі з урахуванням приналежності до певних децильних груп, при визначенні вартісної величини прожиткового мінімуму доцільно прийняти питому вагу витрат на продукти харчування на рівні 60% від всіх споживчих витрат.

Згідно законів Енгеля, з підвищення доходів та рівня життя населення в структурі витрат домогосподарств знижується питома вага витрат на харчування і відповідно зростає питома вага витрат на непродовольчі товари та послуги. Отже, фіксований відсотком, який сьогодні рекомендується встановити проектом закону “Про прожитковий мінімум” 60%, необхідно періодично переглядати з метою відповідності соціально-економічним реаліям розвитку країни.

Закон Енгеля – із зростанням величини доходів частка витрат на придбання товарів першої необхідності скорочується.

Закони Енгеля зводяться до наступних положень:

- 1) бідні родини витрачають більше на необхідні для життя – їжу і житло;
- 2) частка витрат на харчування знижується в міру зростання доходів, а частка витрат на житло стабілізується;
- 3) витрати на дорогі предмети підвищуються в більшому ступені, ніж дохід. При зростанні доходу споживача, споживання їм вторинних благ зростає в більшому ступені, ніж споживання благ першої необхідності;
- 4) при зниженні ціни одного з благ і сталості ціни на інше благо збільшується попит на благо, ціна якого знижується, при чому здійснюється відносна заміна ним іншого блага [5].

Закон Енгеля – економічний закон, згідно з яким поведінка споживачів пов'язано з розміром отриманого ними доходу, і в міру зростання доходів, споживання населенням благ зростає непропорційно. Витрати на харчування зростають в меншій мірі, ніж витрати на предмети тривалого користування, подорожі або заощадження. А структура споживання продуктів харчування змінюється в бік більш якісних продуктів. Зростання доходів призводить до збільшення частки заощаджень і споживання високоякісних товарів і послуг при скороченні низькоякісних. Закон обґрунтований німецьким вченим Ернстом Енгелем. Суть (по самому Енгелю) зовсім не в цьому, а в тому, що питома вага витрат на їжу тим більша, ніж менший рівень доходу. Виведена

Енгелем емпірична залежність підтверджується тривалим досвідом економічного розвитку [9].

Необгрунтованість механізму встановлення прожиткового мінімуму породжує дезорієнтацію в соціальній політиці і в політиці регулювання доходів населення. Втрачається й логічний зв'язок між поняттями “прожитковий мінімум” та “межа бідності”. Оскільки прожитковий мінімум, враховуючи неадекватність сучасним умовам споживчого кошику на підставі якого він розраховується, не забезпечує відновлення працездатності, формування споживчого попиту, а отже стримує розвиток виробництва та є сильним демотивуючим фактором.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, прожитковий мінімум є одним з інструментів прямого директивного регулювання оплати праці як найвагомішої частини доходів населення. Тому має безпосередній вплив на розмір оплати праці населення, задоволення його потреб та мотивації до праці. Проте механізм розрахунку прожиткового мінімуму в Україні порівняно з іншими країнами є недосконалим. Основними відмінностями у методиці розрахунку прожиткового мінімуму у США і Україні є неврахування податків (зокрема ПДФО) при розрахунку прожиткового мінімуму в Україні, непрозорість, неможливість перевірки розрахунку прожиткового мінімуму, список товарів і послуг встановлюється Кабінетом Міністрів України нормативним шляхом, на який громадська думка вплинути не може. Вважаємо за доцільне для стимулювання споживчого попиту, розвитку виробництва та посилення мотивуючої функції оплати праці внести зміни до методики розрахунку прожиткового мінімуму, які б сприяли прозорості розрахунку цього показника. Водночас така прозорість висвітлить додаткові слабкі сторони у методиці розрахунку прожиткового мінімуму. У зв'язку з цим вважаємо перспективним проведення подальших досліджень щодо вдосконалення методики визначення прожиткового мінімуму та нормативно-правового регулювання оплати праці, у зв'язку зі зміною соціально-економічних умов у країні та необхідністю переходу до міжнародних соціальних стандартів.

Список використаної літератури

1. Мочерний С. В. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1. / С. В. Мочерний. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2000. – 864 с.
2. Піщуліна О. В. Зміна методики розрахунку прожиткового мінімуму – крок до реформування соціальної політики / О. В. Піщуліна // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 1(10). – С. 106-114.
3. Офіційний сайт Британської телерадіомовної компанії. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bbc.co.uk/ukrainian/business/>
4. Офіційний сайт Бюро статистики праці Департаменту праці США. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.bls.gov/oes/current/oes_nat.htm#00-0000
5. Офіційний сайт Верховної ради України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Департаменту послуг зайнятості округу Колумбія. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://does.dc.gov/does/cwp/>
7. Офіційний сайт Департаменту праці США. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.dol.gov/whd/minwage/america.htm>
8. Офіційний сайт Державного комітету статистики. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
9. Офіційний сайт економічного словнику “Инфорбюро”. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://abc.informbureau.com/html/caeii_yiaaess.html
10. Офіційний сайт міжнародної дослідницької мережі Фонду WageIndicator. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mojazarplata.com.ua/ua/main/minimum-wage/spojyvchiy-budget>
11. Офіційний сайт спеціального проекту “Living Wage Calculator” університету штату Пенсільванія. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.livingwage.geog.psu.edu/>

12. Офіційний сайт спеціального проекту “WashingtonWatch” інституту Катона. [Електронний ресурс] – http://www.washingtonwatch.com/bills/show/110_HR_2.html

ПОЛИЩУК А. А. СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ МЕХАНИЗМА ФОРМИРОВАНИЯ ПРОЖИТОЧНОГО МИНИМУМА В США И УКРАИНЕ

В статье рассмотрен механизм формирования прожиточного минимума, как одного из основных показателей уровня жизни населения и рычагов государственного влияния на уровень оплаты труда. Исследовано несоответствие между показателями для проведения расчетов потребительской корзины, следовательно индекса потребительских цен и прожиточного минимума. Осуществлен сравнительный анализ механизма формирования прожиточного минимума в США и в Украине. Указано на необходимость изменений в методике расчета прожиточного минимума с учетом иностранного опыта.

Ключевые слова: прожиточный минимум, индекс потребительских цен, потребительская корзина, бюджет Геллера, потребительский бюджет.

POLISHCHUK A. A. COMPARATIVE ANALYSIS OF LIVING WAGE FORMATION MECHANISM IN USA AND IN UKRAINE

The article reviews the mechanism of formation of a living wage as one of the main indicators of living standards and instruments of government influence on wages. Investigated the discrepancy between the figures for the calculation of the consumer basket and therefore the consumer price index and living wage. The comparative analysis of the formation mechanism of a living wage in the U.S. and Ukraine implemented. The necessity of changes in the method of determining cost of living and its contents from the experience of developed countries identified.

Key words: living wage, consumer price index, consumer basket, Geller's budget.